

## **Maturitní zkouška**

### **Český jazyk a literatura – profilová část**

Požadavky k profilové části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury jsou koncipovány v souladu s vyhláškou MŠMT č. 177/2009 sb., rámcovým vzdělávacím programem pro gymnaziální obory vzdělání a v souladu se školským vzdělávacím programem 1st International School of Ostrava.

Školní, profilová část maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury je koncipována jako zkouška komplexní, má dvě části: písemnou práci a ústní zkoušku. V písemné práci jsou ověřovány dovednosti spojené s produkcí textu. Ústní zkouška ověřuje dovednosti směřující k analýze uměleckých textů. Písemná práce a ústní zkouška je hodnocena jako vážený průměr získaných procentních bodů dvou dílčích zkoušek, přičemž váhy jednotlivých zkoušek jsou stanoveny na (Písemná práce : Ústní zkouška) 40% : 60%.

#### **1. Písemná práce**

U písemné práce žák, který koná maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury v rámci školní části maturitní zkoušky, prokáže osvojení následujících dovedností:

##### **1.1 vytvoří text podle zadaných kritérií**

- zpracuje v písemné práci zadané téma;
- orientuje se v komunikační situaci vymezené zadáním písemné práce;
- zvolí formu písemného projevu adekvátní účelu textu;
- využije znalostí základních znaků funkčních stylů, slohových postupů a útvarů;
- využije informace z výchozích textů (např. textů, grafů, tabulek);

##### **1.2. dovede v písemném projevu funkčně použít jazykové prostředky**

- využívá znalostí jazykové normy a kodifikace (pravopis, morfologie, slovo tvorba);
- použije jazykové prostředky adekvátní dané komunikační situaci / danému slohovému útvaru;
- prokáže šíři a pestrost slovní zásoby;
- používá pojmenování v odpovídajícím významu;

##### **1.3. uplatňuje zásady syntaktické a kompoziční výstavby textu**

- ovládá zásady výstavby větných celků;
- respektuje formální prostředky textové návaznosti;
- uplatňuje znalost kompozičních principů při tvorbě textu;
- vytvoří myšlenkově ucelený, strukturovaný a koherentní text.

Písemnou práci z českého jazyka a literatury se rozumí vytvoření souvislého textu odpovídajícího slohové práci, jehož minimální rozsah je 250 slov; písemná práce trvá nejméně 110 minut včetně času na volbu zadání. Při konání písemné práce má žák možnost použít Pravidla českého pravopisu. Pro písemnou práci ředitel školy stanoví nejméně 4 zadání, která se žákům zpřístupní bezprostředně před zahájením zkoušky. Po zahájení zkoušky si žák 1 zadání zvolí. Zadání písemné práce obsahuje název zadání, způsob zpracování zadání a popřípadě výchozí text k zadání. Součástí výchozího textu k zadání může být i obrázek, graf. Zadání písemné práce jsou stejná pro všechny žáky daného oboru vzdělání příslušné školy. Písemnou práci konají žáci daného oboru vzdělání ve stejný den a čas; v případě stejného zadání písemné práce pro více oborů vzdělání téže školy konají ve stejný den a čas písemnou práci žáci těchto oborů. Žákovi podle § 20 odst. 4 věty třetí školského zákona se na jeho žádost prodlužuje doba konání písemné práce z českého

jazyka a literatury o 40 %. Při konání písemné práce může použít překladový slovník a Slovník spisovné češtiny.

**Kritéria hodnocení písemné práce: Viz Příloha 1.**

## **2. Ústní zkouška**

Žák, který koná maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury v rámci profilové části maturitní zkoušky, prokáže osvojení následujících vědomostí a dovedností:

### **2.1 analyzuje umělecký text**

- využije vědomosti získané přečtením celého díla, z něhož pochází výňatek;
- zasadí výňatek do kontextu díla;
- nalezne v textu motiv, téma;
- charakterizuje vypravěče / lyrický subjekt, postavy;
- rozezná vyprávěcí způsoby, rozliší dialog a monolog (včetně vnitřního monologu);
- rozezná typy promluv (přímá řeč, nepřímá řeč, polopřímá řeč, neznačená přímá řeč);
- orientuje se v časoprostoru díla i konkrétního výňatku;
- charakterizuje kompoziční výstavbu díla i konkrétního výňatku;
- analyzuje jazykové prostředky a jejich funkci v textu;
- nalezne v textu tropy a figury (alegorie, aliterace, anafora, apostrofa, dysfemismus, elipsa, epifora, epizeuxis, eufemismus, gradace, hyperbola, inverze, metafora, metonymie, oxymóron, personifikace, přirovnání, řečnická otázka, symbol, synekdocha);
- rozliší vázaný a volný verš;
- určí typ rýmového schématu a jeho pojmenování (sdružený, střídavý, obkročný, přerývaný);
- rozezná na základě textu charakteristické rysy literárních druhů a žánrů;

### **2.2 charakterizuje literárněhistorický kontext literárního díla**

- zařadí literární dílo do kontextu autorovy tvorby, do literárního / obecně kulturního kontextu;

### **2.3 formuluje výpovědi v souladu s jazykovými normami a se zásadami jazykové kultury.**

Předmětem ústní části zkoušky jsou praktické komunikační dovednosti a přiměřená analýza a interpretace uměleckého textu, a to s využitím vědomostí a dovedností získaných v průběhu vzdělávání. Žák odevzdává řediteli školy do 31. března roku, v němž se maturitní zkouška koná, pro jarní zkušební období a do 30. června roku, v němž se maturitní zkouška koná, pro podzimní zkušební období seznam 20 literárních děl, který bude sestaven na základě kritérií pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce. Žákův seznam je zároveň seznamem jeho maturitních zadání, resp. seznamem pracovních listů, z nichž si žák před zkouškou losuje jeden. Pracovní list dostává žák až po vylosování zadání, ústní zkoušku koná s pracovním listem. V průběhu ústní zkoušky není žákovi dovoleno používat žádné pomůcky vyjma pracovního listu a psacích potřeb.

**Seznam literárních děl (viz Příloha 2), z něhož žák vybírá, sestavuje škola. Pro školní seznam literárních děl platí základní pravidla:**

- minimální celkový počet nabízených literárních děl je 60, horní hranice není stanovena;
- za literární dílo je považováno komplexní dílo, nikoli jeho část (např. Karel Jaromír Erben: Kytice, nikoli Karel Jaromír Erben: Polednice).

**Kritéria pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce:**

- Žák vybírá 20 literárních děl dle následujícího klíče:

|                                                                                      |                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| Světová a česká literatura do konce 18. století                                      | min. 2 literární díla  |
| Světová a česká literatura 19. století                                               | min. 3 literární díla  |
| Světová literatura 20. a 21. století                                                 | min. 4 literární díla  |
| Česká literatura 20. a 21. století                                                   | min. 5 literárních děl |
| Minimálně dvěma literárními díly musí být v seznamu zastoupena próza, poezie, drama. |                        |
| Seznam může obsahovat maximálně dvě díla od jednoho autora.                          |                        |

Tabulka k vytvoření studentova seznamu literárních děl viz **příloha č. 3**.

### **Pracovní listy k ústní zkoušce:**

Pro vývoj pracovních listů k ústní zkoušce platí základní pravidla:

- pracovní listy k ústní zkoušce obsahují výňatek či výňatky z uměleckého textu a strukturu zkoušky;
- struktura ústní zkoušky je závazná a nelze ji měnit (**viz Příloha 3**);
- výňatek z uměleckého textu musí pocházet z literárního díla, které je zadáním zkoušky;
- rozsah pracovního listu nepřesáhne rozsah dvou stran formátu A4 (měřítko: písmo Times New Roman, velikost 11, řádkování jednoduché), minimální rozsah není stanoven;
- o rozsahu pracovního listu rozhoduje také funkčnost daných výňatků.

V Ostravě dne 14.9. 2025

Vypracovala: Mgr. Petra Helebrantová, vedoucí předmětové komise Český jazyk a literatura

Schválil: Mgr. Ivo Helebrant, ředitel školy

#### *Seznam příloh:*

1. *Kritéria hodnocení písemné práce*
2. *Seznam literárních děl 2025-2026*
3. *Tabulka k výběru literárních děl*
4. *Struktura hodnocení ústní zkoušky*

